

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.055/2015/6.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság a Dr. Kelemen Judit Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Kelemen Judit ügyvéd és dr. Tamás Artúr ügyvéd által képviselt felperesnek dr. Nyikos Péter jogtanácsos által képviselt alperes ellen bankgarancia teljesítése iránt a Fővárosi Törvényszéken 14.G.41.244/2013. számon indult és a Fővárosi Ítéltábla 20.Pf.20.411/2014/7. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 4.699.000 (négymillió-hatszázkilencvenkilencezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s:

A felperes mint hitelező a Gy Zrt-vel (a továbbiakban: hitelfelvevő) 2009. szeptember 28-án éven túli - 2014. május 30-i - lejáratú forgóeszközhitel szerződést kötött. Ebben 2009. szeptember 30-tól december 31-ig rendelkezésre tartott 1.000.000.000 Ft hitelkeret erejéig vállalta a hitelfelvevő lehívása alapján, esetenként minimum 10.000.000 Ft kölcsön folyósítását. Szerződésükben a felek rögzítették: a hitelfelvevő tudomással bír arról, hogy részére a felperes az Élelmiszeripari Bankgarancia Program keretében folyósít kölcsönt, amely program szerint a kölcsön biztosítékként az alperes saját hatáskörében elvégzett bírálat alapján forgóeszközhitelhez bankgaranciát vállal. 2009. október 19-én az alperes a hitelfelvevőnek a hivatkozott szerződésből eredő fizetési kötelezettségei teljesítéséért - a

hitelfelvevő megbízása alapján - bankgarancia nyilatkozatot bocsátott ki. Ebben rögzítette, hogy legfeljebb a forgóeszközhitel aktuális fennálló tőketartozás összegének 80%-a, azaz 800.000.000 Ft erejéig, legkésőbb a 2015. november 26-ig terjedő időszakban, a nyilatkozatban írt feltételek teljesülése esetén, a felperes mint kedvezményezett részére, a hitelfelvevő által teljesített és a tőketartozásra elszámolandó összeggel fokozatosan csökkenő értékű fizetési kötelezettséget vállal. A bankgarancia nyilatkozat tartalmazta, hogy a bankgarancia érvényesítése a kedvezményezett részéről milyen módon és időben történhet, valamint azt is, hogy az alperes az igénybejelentést megvizsgálja és ha a garancia összeg nem folyósítható, úgy azt 15 banki munkanapon belül írásban közli a kedvezményezettel és a megbízóval.

A hitelszerződés alapján a felperes 2009. november 16. és december 16. között összesen 1.008.519.116 Ft számlázott összeget fizetett ki a hitelfelvevőnek, amelynek Áfa tartalma 180.986.000 Ft volt.

2012. október 30-án kelt levelében a felperes az alperesnek bejelentette, hogy a hitelfelvevő felszámolását a Békés Megyei Bíróság 2012. október 26-án jogerőre emelkedett végzésével főeljárásként elrendelte, és egyúttal az alperest a bankgarancia nyilatkozat alapján 800.000.000 Ft megfizetésére hívta fel. Levele tartalmazta, hogy a forgóeszközhitelt céljának megfelelően használták fel. A felperes csatolta egyúttal a bankgarancia nyilatkozatban előírt egyéb nyilatkozatokat is.

2012. november 28-án kelt levelében az alperes az igénybejelentés teljesítését megtagadta az alábbi indokokra hivatkozással: a megküldött számlák forgóeszközhitel céltól eltérő felhasználást mutatnak, mivel a visszaigényelhető Áfa finanszírozása nem minősül ilyen célnak; nem teljesült továbbá a bankgarancia nyilatkozat J./ pontjában foglalt feltétel sem, mert a forgóeszköz finanszírozására kötött hitelszerződés módosítása ellenére, annak módosítással egységes szerkezetbe foglalt okirati példánya az alperes részére nem került megküldésre.

A felperes keresetében a bankgarancia nyilatkozat alapján 800.000.000 Ft és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 249. §-a és 300. § (1) bekezdése alapján. Állította, hogy a bankgarancia teljesítése iránti, alpereshez intézett lehívási kérelmében megtette mindazokat a nyilatkozatokat, és csatolta mindazokat a dokumentumokat, amelyek az alperes bankgarancia nyilatkozata szerint szükségesek.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a felperesi lehívás teljesítését a bankgarancia nyilatkozat J./ illetve B./ pontjában írt feltételek nemteljesülése miatt jogszerűen tagadta meg. A felperes nem jelentette be részére a hitelszerződés módosítását, nem valós továbbá az a nyilatkozata, hogy az általa folyósított hitel a hitelszerződésben kikötött

célnak megfelelően került felhasználásra.

Az elsőfokú bíróság ítéletével 655.992.112 Ft és járulékai megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

Megállapította, hogy a felperest - szerződésmódosítás hiányában - nem terhelte az alperesi bankgarancia nyilatkozat J./ pontjában előírt tájékoztatási és iratmegküldési kötelezettség.

Az eljárása során beszerzett igazságügyi szakértői vélemény alapján azonban arra következtetett, hogy a felperes által rendelkezésre bocsátott hitel részben, a számviteli szabályok szerint forgóeszköznek nem minősülő, 180.009.860 Ft összegű Áfa finanszírozására került felhasználásra, és arra az alperes garanciavállalása nem terjedt ki. A finanszírozási célnak megfelelő 819.990.140 Ft-os finanszírozott tőkeösszegeből és az alperesnek a finanszírozott tőke 80%-áig terjedő bankgarancia vállalásából kiindulva, kötelezte az alperest az ítéletének rendelkező részében megjelölt 655.992.112 Ft és járulékai megfizetésére.

Az alperes fellebbezése és a felperes csatlakozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, és az alperes marasztalásának fő összegét 800.000.000 Ft-ra, az alperes által a felperesnek megfizetendő elsőfokú perköltség összegét 10.946.000 Ft-ra felemelte, a keresetet elutasító rendelkezést mellőzte. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

Határozatának indokolásában azt hangsúlyozta: a Ptk.249.§-ában szabályozott bankgarancia nem járulékos jellegű. Az a bank maga szabta feltételek alapján fennálló kötelezettségvállalása. A kedvezményezett nem az alapjogviszony, hanem a bankgarancia feltételei szerint kérhet kielégítést. A bank kötelezettsége nem az adós kötelezettségéhez igazodik, a bank nem annak kötelezettségét teljesíti, hanem a sajátját. Valójában a hitelező kockázatát vállalja át.

Ebből következően, a bankgaranciából származó fizetési kötelezettség teljesítése szempontjából annak, hogy a garanciavállalás alapjául szolgáló szerződésből eredő kötelezettségeiket a felek megfelelően teljesítették-e, csak akkor és olyan mértékben van jelentősége, amennyiben és amilyen mértékben azt a garantőr bank a garanciavállalási nyilatkozatában feltételként kikötötte.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bírósággal ellentétben sem a bankgarancia nyilatkozat B./ pontjában, sem annak egyéb kikötéseiben nem talált olyan rendelkezést, amely alapján a felperes és az adós között létrejött forgóeszközhitel szerződésben rögzített hitelcélnak megfelelő finanszírozás tekintetében, a

felperes erre vonatkozó nyilatkozatának meglétén és alakiságán túl egyéb, így a felperesi nyilatkozat tartalmi vizsgálatára, nemleges eredmény esetén a fizetés megtagadására az alperes jogosult lett volna.

Az ítéltőábla szerint a felperes igazolta a 2012. október 30-i levelében tett nyilatkozatával, hogy a lehívó nyilatkozata alakilag és tartalmában is megfelelt a perbeli bankgarancia nyilatkozat B./ pontjában foglaltaknak.

A másodfokú bíróság kifejtette, az alperes ésszerű gondossággal volt köteles vizsgálni, hogy az igénybejelentés és a benyújtott okmányok külső megjelenésük alapján megfelelnek-e a bankgarancia feltételeinek. A kialakult bírói gyakorlat értelmében kizárólag abban az esetben tagadhatta volna meg a fizetési kötelezettségének teljesítését, ha egyértelmű és minden kétséget kizáró bizonyítéka lett volna arra, hogy a felperes kifejezetten csalárd módon kívánta igénybe venni a bankgaranciát. Az ítéltőábla szerint azonban az alperes ilyen tényre, körülményre a perben nem hivatkozott.

A másodfokú bíróság a fentiek miatt, a jogvita eldöntése céljából sürgősségűnek tartotta igazságügyi szakértői vélemény beszerzését. Az elsőfokú bíróság által beszerzett igazságügyi szakértői véleményt kirekesztette ezért a bizonyítékok köréből. Nem tulajdonított jogi jelentőséget annak sem, hogy a felperes a hitelszerződésben foglaltakat esetleg megsértve, a hozzá benyújtott számlákon feltüntetett Áfa-t is finanszírozta. Ezt a közte és a hitelfelvevő közötti jogviszonyban vizsgálandó kérdésnek tartotta. Utalt arra is, mivel az alperesnek a bankgarancia nyilatkozatban tett vállalása 800.000.000 Ft összeghatárig szólt, a felperes eddig az összeghatárig arra tekintet nélkül érvényesíthette a bankgaranciából származó igényét, hogy a hitelszerződés alapján a hitelfelvevő felé fizetési kötelezettsége a forgóeszköz beszerzésről kiállított számla Áfa nélküli, vagy Áfa-val növelt összege tekintetében állt be. 800.000.000 Ft felett ugyanis az alperes a forgóeszköz beszerzésre fordított Áfa nélküli számlaösszegek finanszírozására nyújtott kölcsönökből eredő követelést sem tartozott kifizetni.

A másodfokú bíróság utalt arra is, nem lett volna annak akadálya, hogy az alperes javára fennálló állami kezességvállalás miatt, az alperest terhelő fokozott gondosságra tekintettel, az alperes a bankgarancia teljesítésének feltételéül kikösse a forgóeszközhitel célnak megfelelő felhasználásának őt megillető ellenőrzését, a hitelszerződés alanyainak egyező nyilatkozattételét e tényre vonatkozóan, vagy annak igazolására szakértői vélemény beszerzését.

A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az alperes a bankgarancia nyilatkozat J./ pontja alapján nem volt jogosult a bankgarancia teljesítésének megtagadására. Helytállónak tartotta azt az elsőfokú bíróság által tett megállapítást, hogy az

alperes nem bizonyította a perbeli hitelszerződés módosítását. A Ptk.240.§ (1) bekezdésének és a 216.§ (1) bekezdésének egybevetésével, figyelemmel a bankhitelszerződés jogszabályban előírt írásbeli alakjára, valamint az Áfa finanszírozás tilalmára vonatkozó kifejezett rendelkezésének hiányára, az elsőfokú bírósággal azonosan úgy ítélte, hogy a hitelszerződéstől eltérő Áfa finanszírozás nem valósított meg szerződésmódosítást.

A felülvizsgálati kérelmében az alperes a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a felperes keresetét elutasító határozat meghozatalát kérte. Arra hivatkozott, hogy a bankgarancia nyilatkozat J./, illetve B./ pontja alapján is jogosult volt a bankgarancia teljesítésének megtagadására. Az ezzel ellentétes következtetést tartalmazó jogerős ítélet a Ptk. 207. § (1) bekezdésébe, 240. § (1) bekezdésébe, 249. §-ába, 221. § (1) bekezdésébe, 216. § (1) bekezdésébe, 218. § (1) bekezdésébe, valamint a Pp. 206. § (1) bekezdésébe ütköző módon jogszabálysértő. A bankgarancia nyilatkozat J./ pontjával kapcsolatban megismételte a megelőző eljárások során tett azt az állítását, hogy a forgóeszközhitel céljától eltérő Áfa finanszírozással - mint ráutaló magatartással - a perbeli hitelszerződés módosításra került. Ennek megtörténtét a felperes semmilyen formában nem jelentette be az alperesnek. Az alperes szerint tévedtek az eljáró bíróságok akkor is, amikor a bankgarancia nyilatkozat ezen pontját nem a feltehető szándékának, akaratának megfelelően értelmezték. Azaz, hogy a módosításokkal egységes szerkezetbe foglalt hitelszerződést bármilyen módon, formában létrejött szerződésmódosítás esetén köteles volt a felperes az alperesnek megküldeni.

Az alperes a bankgarancia nyilatkozat B./ pontjával kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a Ptk. 2. § (2) bekezdése, valamint az 5. § (1) és (2) bekezdése alapján csak a rendeltetésszerűen gyakorolt jog részesül törvényi védelemben. Állította, kizárólag a felperesnek róható fel az, hogy a számviteli törvény rendelkezéseivel ellentétesen, a hitelfelvevő által benyújtott számlák bruttó összegét, azaz, az abban szereplő Áfa-t is finanszírozta forgóeszközként. Állította azt is, hogy az általa hivatkozott bírósági gyakorlat alapján a jelen perben az okmányszigorúság elve áttörhető. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság - ahogyan azt az elsőfokú bíróság is - a bankgarancia nyilatkozatban írt feltételek, a perbeli hitelszerződés, az ahhoz tartozó, a perbeli bankgarancia program feltételeit meghatározó Tájékoztató, az annak részét képező Útmutató helyes értelmezésével csak arra a következtetésre juthatott volna, hogy az alperes a perbeli forgóeszközhitel cél szerinti felhasználását, megvalósulását jogosult volt vizsgálni. A jogerős ítélet ezzel ellentétes tartalmú indokait iratellenesek, a logika szabályaival ellentétesnek tartotta.

Utalt végül arra, hogy a felperes és a hitelfelvevő között

létrejött forgóeszközhitel szerződés alapján a teljes hitelösszeget kizárólag forgóeszköz finanszírozásra lehetett volna fordítani, azaz a teljes 1.000.000.000 Ft kölcsönként kizárólag a számlák nettó, Áfa nélküli összegének fedezésére volt folyósítható.

A felperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Vitatta, hogy a jogerős ítélet az alperes által hivatkozott indokok miatt jogszabálysértő.

A Kúria a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta felül és azt, az abban hivatkozott okok miatt nem találta jogszabálysértőnek.

Megítélése szerint helytállóan jutottak arra az egyező következtetésre az eljáró bíróságok, hogy az alperes nem bizonyította a teljesítés megtagadását megalapozó, a bankgarancia nyilatkozat J./ pontjában előírt feltétel bekövetkezését, a felperest terhelő, iratmegküldéssel kapcsolatos kötelezettség megszegését. Az alperes érvelésével szemben, a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével, az említett J./ pont tartalmának helytálló értelmezésével, tévedés nélkül állapította meg mind az első-, mind a másodfokú bíróság, hogy a felperes és a hitelfelvevő nem módosította a forgóeszközhitel szerződést.

A Kúria álláspontja szerint, ha a hitelfelvevő a felperes egyetértésével - az alperes érvelésével megegyezően - a forgóeszközhitelt a céljától eltérően használta fel, ez nem jelentette a perbeli esetben a hitelszerződésük közös akaratnyilvánítással történt módosítását. A felperes perben előadott következetes nyilatkozataiból, a hozzá benyújtott számlák alapján, általa folyósított kölcsönösszegekből arra lehet csak következtetni, hogy az érintett szerződő felek, az alperestől eltérően értelmezték a közöttük létrejött hitelszerződés tartalmát. Módosításra irányuló megállapodás hiányában, az alperes által hivatkozott mulasztás - amely a bankgarancia kifizetését akadályozná - a felperes terhére nem róható.

A Kúria utal arra is, éppen az alperes részéről hivatkozott BH1996.378. számú eseti döntésében fejtette ki azt a Legfelsőbb Bíróság, hogy a banki hitelszerződés érvényességéhez írásbeli alak szükséges. A Ptk. 240. § (1) bekezdése szerinti szerződésmódosításra érvényesen is ezért csak írásban kerülhet sor, figyelemmel a Ptk. 218. § (3) bekezdésére. A jelen perben fel sem merülhet emiatt, hogy a felperes és a hitelfelvevő ráutaló magatartással módosította volna a köztük létrejött megállapodást.

A Kúria megítélése szerint az alperesnek a bankgarancia nyilatkozat J./ pontjával kapcsolatos értelmezése nem fogadható el. Az abban írtak - a Ptk. 207. § (1) bekezdésének megfelelően - csakis a felperes, valamint az eljáró bíróságok által kifejtett tartalommal

értelmezhető. Jóhiszeműen az alperes nem állíthatja, hogy a bankgarancia kibocsátásakor a felperes és a hitelfelvevő egy esetleges jogszabálysértő magatartása - a bankhitelszerződés Ptk.522.§ (2) bekezdésében előírt írásba foglalás mellőzésével történt szerződésmódosítás - esetére is irányadó szabályt akart felállítani. Ezt a hivatkozását a perben egyetlen tény, bizonyíték sem támasztotta alá. A Kúria szerint ezért az alperes alaptalanul állította, hogy a jogerős ítélet a szerződési nyilatkozatok értelmezésével kapcsolatos Ptk. 207. § (1) bekezdését, a szerződések módosításáról szóló 240. § (1) bekezdését, a bankgarancia vállalás szabályait tartalmazó 249. §-át és a szerződési akarat kifejezésének módjairól rendelkező 216. § (1) bekezdését sérti. Szerződésmódosítás hiányában pedig fel sem merülhetett az alperes által hivatkozott álképviselő Ptk. 221. §-ában foglalt szabályainak alkalmazása, esetleges megsértése sem.

A Kúria egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy a jelen peres eljárásban kizárólag az volt vizsgálható: a felperes a bankgarancia lehívásakor az alperes által tett bankgarancia nyilatkozatban előírtakat teljesítette-e. A bírósági joggyakorlat (BH1999. 267., BH2009. 251.) ugyanis következetes a tekintetben, hogy a bankgarancia lehívásával kapcsolatos jogvitában az alapjogviszony vizsgálatának nincs helye.

A perbeli bankgarancia nyilatkozat B./ pontjában írt feltételek teljesülését is a nyilatkozatban foglalt keretek között kellett vizsgálni, figyelemmel a Ptk. 249. §-ára is. A Kúria - a másodfokú bírósággal egyezően - nem észlelt e körben a jogerős ítéletben is hivatkozott okmányszigorúság elvének áttörésére okot adó körülményt. Az alperes állításával ellentétben egyébként még a sürgősen szükségesül beszerzett - majd a másodfokú bíróság által a bizonyítékok köréből kizárt - szakértői vélemény és a szakértő személyes előadása sem támasztotta alá kétséget kizáróan azt, hogy a felperes nyilvánvalóan és rosszhiszeműen, a Ptk.2.§(2) bekezdésében, illetve 5.§ (1) és (2) bekezdésében írt polgári jogi alapelveket megsértve, valótlan tartalmú nyilatkozatot tett a forgóeszközhitel céljának megfelelő, kedvezményezett általi felhasználásával kapcsolatban. A peranyag részét képező iratok kizárólag azt támasztották alá, hogy a peres felek között a kedvezményes hitelszerződés e körben való értelmezése volt vitatott. A perbeli hitel célnak megfelelő felhasználása, a hitelszerződés értelmezése az adott tényállás mellett azonban csakis az alapjogviszony keretében dönthető el.

Helytállóan mutatott rá arra is a másodfokú bíróság, hogy a forgóeszközhitel céljának megfelelő felhasználását a bankgarancia lehívásakor az alperes csak akkor vizsgálhatta volna, ha azt korábban a teljesítés feltételéül előírta volna. Módjában állt volna a felperesi nyilatkozatban foglaltak alátámasztását igazoló dokumentumok, vagy szakértői vélemény rendelkezésre bocsátásának

előírása is.

A Kúria mindezekre figyelemmel, a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabálysértések megállapítása hiányában, a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján.

A felülvizsgálati eljárásban pervesztes alperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a felperes jogi képviseleti munkadíjból álló felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére. Ennek összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdése, valamint 4/A.§ (1) bekezdése szerint, általános forgalmi adóval növelt összegben határozta meg.

Budapest, 2015. június 2.

Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó bíró, Dr. Vezekényi Ursula sk. bíró